

**ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ
КАМСКО-УСТЬИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО
РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

**ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ
КАМА ТАМАГЫ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

ул. Калинина, д.31,
пгт. Камское Устье, 422820

Калинин урамы, 31 йорт,
штп. Кама Тамагы, 422820

тел.: (884377) 2-18-85, факс: 2-20-70, e-mail: Kamuste.Ispolkom@tatar.ru, <http://kamskoye-ustye.tatarstan.ru>.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

28.10.2024

КАРАР

№ 664

«2025-2027 елларга Кама Тамагы муниципаль районының гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге юлларында юл эшләре турында» муниципаль программаны раслау хакында

Муниципаль район чикләрендәге гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерүне тәмин итү максатларында «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ**:

1. «2025-2027 елларга Кама Тамагы муниципаль районының гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге юлларында юл эшләре турында» муниципаль программасын (1-нче кушымта) расларга.

2. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына тиешле елга бюджет формалаштырганда Программаны гамәлгә ашыруга район бюджеты мөмкинлекләреннән чыгып финанс чаралары бүлеп бирүне күздә тотарга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Кама Тамагы муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенәң төзелеш һәм ТКХ буенча беренче урынбасарына йөкләргә.

Житәкче

Р. М. Заһидуллин

**«2025-2027 елларга Кама Тамагы муниципаль районының гомуми
кулланылыштагы жирле әһәмияттәге юлларында юл эшләре турында»
муниципаль программасы**

Программа паспорты

Муниципаль программаның исеме	«2025-2027 елларга Кама Тамагы муниципаль районының гомуми кулланылыштагы жирле әһәмияттәге юлларында юл эшләре турында»
Программаның жаваплы башкаручысы	Кама Тамагы муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның максаты	Халыкның социаль-иқтисадый ихтыяжларын тәэмин итүче Кама Тамагы муниципаль районының торак пунктлары чикләрендә урнашкан гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының, урам тротуарларының юл куркынычсызлыгы дәрәжәсен саклап калу, үстерү һәм арттыру
Программаның бурычлары	<p>1. Жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын һәм ясалма корылмаларны юлның тиешле категориясенә туры килә торган дәрәжәдә тоту, юлларны һәм корылмаларны карап тоту юлы белән башкарыла.</p> <p>2. Жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын һәм ясалма корылмаларны юлның тиешле категориясенә туры килә торган дәрәжәдә тоту, юлларны һәм корылмаларны карап тоту юлы белән башкарыла.</p> <p>3. Автомобиль юлларын ремонтлау һәм капитал ремонтлау хисабына гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының норматив таләпләргә туры килә торган озынлыгын саклап калу.</p> <p>4. Гомуми файдаланудагы жирле әһәмияткә ия автомобиль юлларының, урам тротуарларының норматив таләпләргә туры килә торган озынлыгы арту.</p> <p>5. Гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юлларында юл хәрәкәте иминлеген дәрәжәсен арттыруны тәэмин итү.</p>
Программаны гамәлгә ашыру сроклары	2025-2027 еллар
Программаның максатчан	1. Кама Тамагы муниципаль районының торак пунктлары чикләрендә урнашкан, транспорт-

күрсәткечләрә	<p>эксплуатация күрсәткечләрәнә норматив таләпләргә жавап бирмәгән гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының, урам тротуарларының озынлығы өлешен киметү;</p> <p>2. Эшләү режимында хәрәкәткә хезмәт күрсәтүче Кама Тамагы муниципаль районы чикләрендәге гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының озынлығы өлешен кыскарту;</p> <p>3. Кама Тамагы муниципаль районы чикләрендә урнашкан гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юлларында юл-транспорт һәлакәтләрә саны тиешле юл шартлары аркасында киметү</p>
Программаның төп чаралары исемлегә	<p>1. Кама Тамагы муниципаль районының торак пунктлары чикләрендәге жирле әһәмияттәге автомобиль юллары һәм тротуарлар, жирле әһәмияттәге автомобиль юллары төзү;</p> <p>2. Кама Тамагы муниципаль районының юл хужалыгы белән идарә итү системасын камилләштерү.</p>
Программаны ресурслар белән тәмин итү	<p>Программаны финанслау Кама Тамагы муниципаль районының жирле бюджеты хисабына карала;</p> <p>2025 елга финанслауның гомуми күләме 22 275 мең сум; 2026 елга 22 961 мең сум; 2027 елга 23 879,6 мең сум тәшкит итә.</p> <p>Искәртмә: Программаны финанслау күләме Кама Тамагы муниципаль районы бюджеты чаралары мөмкинлекләрен исәпкә алып, һәм фаразланган характер йөртә.</p>
Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләрә	Муниципаль берәмлекләренә торак пунктлары чикләрендәге асфальт юлларның озынлығы:

1 БҮЛЕК. ДӘҮЛӘТ ПРОГРАММАСЫН ТОРМЫШКА АШЫРУ ӨЛКӘСЕНЕҢ АГЫМДАГЫ ТОРЫШЫ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

1.1. Кама Тамагы муниципаль районы икътисадына автомобиль юллары һәм урам тротуарлары челтәрен үстерүнең йогынтысы.

Юл хужалыгы икътисад тармакларының берсе, аның үсеше ил икътисадының гомуми торышына турыдан-туры бәйлә, һәм шул ук вакытта юл хужалыгы икътисад инфраструктурасының бер элементы буларак аның үсешенә йогынты ясый.

Транспортның иң киң таралган, мобиль төрләренә берсе буларак автомобиль транспорты аларда төрле инженер корылмалары комплексы булган автомобиль юллары челтәре булуны таләп итә. Автомобиль юлларының, катлаулы инженер-техник корылмалар буларак, кайбер үзенчәлекләре бар, атап әйткәндә:

- автомобиль юллары матди, күп хезмәт сорый торган линия корылмаларыннан гыйбарәт, аларның эчтәлеге зур финанс чыгымнарын таләп итә;

- автомобиль транспортының башка төрләреннән аермалы буларак - барлык транспорт төре өчен иң кулай, ә аның аерылгысыз элементы - автомобиль юлы - илнең барлык гражданнына, транспорт чаралары йөртүчеләренә һәм пассажирларына, һәм жәяүлеләргә мөмкин;

- төзелешнең башлангыч бәясеннән тыш, автомобиль юлларын реконструкцияләү, капитал ремонтлау, ремонтлау һәм карап тоту шулай ук зур чыгымнар таләп итә.

Теләсә нинди товарныкы кебек үк, автомобиль юлы да билгеле бер куллану үзлекләренә ия, ә атап әйткәндә: уңайлы һәм хәрәкәт уңайлылыгы; хәрәкәт тизлеге; хәрәкәт иминлеге; хәрәкәт иминлеге; хәрәкәт экономиялелеге; озак яшәү; эчтәлекнең кыйммәте; экологик иминлек.

Иң аз һәм чикләнгән финанс ресурслары булган автомобиль юлларында халыкның һәм ил икътисадының ихтыяжларын максимал канәгатьләндерү юл хужалыгын финанслау буенча дәүләт эшчәнлегә юнәлешләренә берсе булып тора.

Юл хужалыгының икътисадка йогынтысын бәяләү, икътисадый чыгымнарны бәяләүгә караганда, шактый катлаулы проблемаларны үз эченә ала. Бу берничә сәбәп белән билгеләнә.

Беренчедән, юллар челтәренә сыйфатлы күрсәткечләрен яхшырту яки хәрәкәтнең уртача тизлеген арттыру исәбенә вакытны экономияләү исәбенә сәфәрләренә комфортлылыгын һәм уңайлылыгын арттыру кебек кайбер уңай нәтижәләр акчалата эквивалентта чагыла алмый. Икенчедән, күпчелек гражданнырга кагыла торган транспорт чыгымнарын киметү формасында нәтижәне фаразларга кыен.

Өченчедән, автомобиль юллары челтәрен камилләштерүгә бәйле кайбер уңай нәтижәләргә икътисадның төрле өлкәләрендә ирешеләргә мөмкин. Шуңа күрә аларны сан күрсәткечләрендә бәяләү һәрвакытта да мөмкин түгел.

Юл челтәренә торышын яхшырту күрсәткечләре булып түбәндәгеләр тора:

- агымдагы чыгымнарны, беренче чиратта автомобиль юлларыннан файдаланучылар өчен агымдагы чыгымнарны киметү;

- янәшәдәге территорияләренә гомуми икътисадый үсешен стимуллаштыру;

- пассажирлар йөртү өчен дә, юлда булган йөкләргә үтү өчен дә вакыт экономиясе;

- юл-транспорт һәләкәтләренә һәм матди зыянның кимүе;

- юлда йөрү уңайлылыгын һәм комфортлылыгын арттыру;

- жәяүлеләр катнашында юл-транспорт һәләкәтләре санын киметү.

Автомобиль юллары роленә социаль әһәмияте түбәндәге күрсәткечләр буенча бәяләнәргә мөмкин: иреккә вакытны экономияләү, халыкны эш белән тәмин итүне арттыру һәм халыкның миграциясен киметү һ.б.

Гомумән алганда, юл шартларын яхшырту түбәндәгеләргә китерә:

- йөк ташу һәм пассажирлар йөртү вакытын кыскарту (хәрәкәт тизлеген арттыру исәбенә);

- пассажирлар йөртүнең һәм багаж ташуның (ягулык-майлау материалларының (алга таба - ГСМ) чыгымнарын кыскарту, юлларның канәгатьләнерлек булмаган сыйфаты, хезмәт житештерүчәнлеген арттыру аркасында транспорт чараларының тузуын киметү исәбенә);

- транспорт уңайлылыгын арттыру;
- стихияле бәла-казаларның нәтижәләрен киметү;
- юл-транспорт һәлакәтләре санын киметү;
- экологик вәзгыятьне яхшырту (хәрәкәт тизлеген үстерү, ягулык-майлау материаллары чыгымнарын киметү исәбенә).

Шул рәвешле, юл шартлары илнең икътисадый үсешенә барлык мөһим күрсәткечләренә йогынты ясый. Дөнъяның күп кенә илләрендә кризислы икътисадый хәлләрдән чыгу юл төзелеше үсеше белән башлана.

Бу шулай ук юл хужалыгына жибәрелә торган акчаларның 35-40 проценты юл хужалыгы оешмаларының тиешле салым түләүләре рәвешендә барлык дәрәжәдәге бюджетларга кире кайтуы белән аңлатыла.

1.2. Кама Тамагы муниципаль районында гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын һәм урам тротуарларын үстерү проблемалары.

Хәзерге вакытта автомобиль юлларының озынлыгы 362,2 км тәшкил итә.

Автомобиль юллары һәм урам тротуарлары әйләнә-тирә мохит, кешенә хужалык эшчәнлегә һәм транспорт чараларының даими йогынтысы йогынтысына дучар ителә, нәтижәдә юлларның техник-эксплуатация торышы үзгәрә. Аларны норматив таләпләргә туры китерү өчен юл эшләренә төрле төрләрен үтәү зарур:

- автомобиль юлын һәм урам тротуарларын карап тоту - автомобиль юлының техник торышын тиешле тәртиптә тоту, аның техник торышын бәяләү, шулай ук юл хәрәкәте куркынычсызлыгын оештыру һәм тәмин итү эшләре комплексы;

- автомобиль юлын ремонтлау - автомобиль юлының транспорт-эксплуатация характеристикаларын торгызу эшләре комплексы, аларны үтәгәндә автомобиль юлының ышанычлылыгының һәм иминлегенә конструктив һәм башка характеристикаларына кагылмый;

- автомобиль юлын капитал ремонтлау - автомобиль юлының, юл корылмаларының һәм (яисә) аларның өлешләренә конструктив элементларын алыштыру һәм (яисә) торгызу эшләре комплексы, аларны үтәү автомобиль юлы классының һәм автомобиль юлы категориясенә билгеләнгән рәхсәт ителгән күрсәткечләре һәм техник характеристикалары чикләрендә гамәлгә ашырыла һәм аларны үтәгәндә автомобиль юлының ышанычлылыгының һәм иминлегенә конструктив һәм башка характеристикаларына кагыла торган эшләр комплексы автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләре үзгәрми;

- автомобиль юлын реконструкцияләү - автомобиль юлының параметрларын, аның участкаларын, автомобиль юлының классын һәм (яисә) категориясен үзгәртүгә алып баручы йә автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрен үзгәртүгә китерерлек эшләр комплексы.

Юллар челтәренә торышы юлларны карап тоту, ремонтлау, капитал ремонтлау һәм реконструкцияләү эшләрен үз вакытында башкару сыйфатына, тулылыгына һәм сыйфатына билгеләнә һәм аларның чикләнгән күләмнәре шартларында финанс ресурсларын бүлү күләмнәренә турыдан-туры бәйле.

Хәрәкәтнең интенсивлығы даими үсү шартларында юл тармагын рәсми рәвештә теркәп булмау, транспорт чараларының йөк күтәрүчәнлеген арттыру ягына таба хәрәкәт составы үзгәрү ремонтара срокларны үтәмәүгә, ремонтланмаган кишәрлекләрнең санын туплауга, төзекләндерелмәгән нормативлардан һәм транспорт-эксплуатацияләү торышы канәгатьләнерлек булмаган кишәрлекләрнең санын арттыруга китерә.

Күрсәткечләрне яхшырту өчен автомобиль юлларын норматив хәлгә китерү өчен бүлеп бирелгән акчаларны арттыру зарур.

Жирле бюджетта акча булмау сәбәпле, гомуми файдаланудагы жирле әһәмияткә ия автомобиль юлларын тотуга акча бүлеп бирүне арттыру этаплап алып барылачак (ел саен 10-20%ка арттыру).

Автомобиль юлларында хәрәкәт ешлығының озынлык һәм үткәрү сәләте арту белән чагыштырганда үсеш темплары арту, автомобиль юллары авыл жирлекләренең автомобиль юлларында һәлакәтләр дәрәжәсе артуга китерә.

Автомобиль ташуларының фаразлана торган күләмнәрен тәмин итү өчен аларны транспорт-эксплуатация торышы буенча норматив таләпләргә туры китерү таләп ителә.

Транспорт-эксплуатация күрсәткечләре булган автомобиль юллары буенча норматив таләпләргә туры килми торган йөк ташуның үзкыйммәте арта, ә хәрәкәт иминлеге начарая.

Югарыда бәян ителгәннәрне исәпкә алып, чикләнгән финанс чаралары шартларында автомобиль юлларының проблемалы участоклары санын мөмкин кадәр киметү максатында аларны оптималь файдалану бурычы тора.

Кама Тамагы муниципаль берәмлегендә гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын үстерүдә программалы-максатчан алым куллану финанс ресурслары чикләнгән шартларда юл тармагындагы кичектергесез проблемаларны хәл итүгә акчаларны системалы рәвештә юнәлтергә һәм барлык дәрәжәдәге бюджетларның көчләрен координацияләргә мөмкинлек бирерәк.

Программа чаралары комплексын гамәлгә ашыру түбәндәге куркынычлар белән бәйлә:

илдәге социаль-иқтисадый вәзгыятьнең начараяуы куркынычы, бу иқтисад үсеше темпларының һәм инвестиция активлығы дәрәжәсенең кимүендә, бюджет кытлыгының барлыкка килүендә, юл тармагын финанслау күләмнәрен кыскартуда чагыла;

төзелеш материалларына, машиналарга, махсуслаштырылган жайланмаларга бәяләрнең фаразлана торган, тизләтелгән үсеше белән чагыштырганда инфляциянең факттагы дәрәжәсен арттыру куркынычы, бу юл эшләре бәясен арттыруга, авыл жирлегендәге автомобиль юлларын төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау, ремонтлау һәм тоту күләмнәрен киметүгә китерергә мөмкин;

акча чыгымнары нормативлары нигезендә автомобиль юлларын карап тоту, ремонтлау һәм капитал ремонтлау эшләрен финанслауга күчү тоткарлану куркынычы, бу Программаны гамәлгә ашыру чорында авыл жирлегендәге автомобиль юлларын ремонтлау эшләрен башкаруда тупланган отставканы шактый киметергә һәм Программада планлаштырылган күрсәткечләр күләменә ирешергә мөмкинлек бирмәячәк.

2 БҮЛЕК. ДӘҮЛӘТ ПРОГРАММАСЫНЫҢ МАКСАТЫ ҺӘМ БУРЫЧЫ, ДӘҮЛӘТ ПРОГРАММАСЫНЫҢ МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, ТОРМЫШКА АШЫРУ СРОКЛАРЫ

Муниципаль программаның максаты - Кама Тамагы муниципаль районы юл хужалыгының өзлексез һәм имин эшләвен тәэмин итү.

Муниципаль программа максатларына ирешү муниципаль берәмлекнең торак пунктлары чикләрендә гомуми файдаланудагы жирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларын, урам тротуарларын саклап калу һәм үстерү бурычларын хәл итү юлы белән тәэмин ителә.

Муниципаль программаның бурычын хәл итү түбәндәге максатчан күрсәткечләргә ирешү юлы белән тәэмин ителәчәк:

муниципаль берәмлекнең торак пункты чикләрендә урнашкан, транспорт-эксплуатация күрсәткечләренә норматив таләпләргә җавап бирмәгән гомуми файдаланудагы жирле әһәмияткә автомобиль юлларының, урам тротуарларының озынлыгы 40 %ка кадәр кимиячәк;

муниципаль берәмлекнең торак пункты чикләрендә гомуми файдаланудагы жирле әһәмияткә автомобиль юлларында юл-транспорт һәлакәтләре саны юлның тиешле шартлары аркасында түбәнәя һәм 1 берәмлек тәшкил итә.

Муниципаль программаны гамәлгә ашыру бер этапта планлаштырыла.

3 БҮЛЕК. ПРОГРАММАНЫҢ НИГЕЗЛӘНЭШЕ

Программаны җаваплы башкаручы булып Кама Тамагы муниципаль районы башкарма комитеты тора. Программа чараларын 2025 елга финанслау күләме 22 275 мең сум тәшкил итә, 2026 елга 22 916,2 мең сум, 2027 елга жирле бюджеттан 23 879,6 мең сум.

Программа тротуар юлларын салу, юл-урам челтәрләрен асфальт-бетон өслекле юл салу чараларын үз эченә ала.

Программа чараларын тормышка ашыру юл хәрәкәте иминлеген арттыруга, торак пунктка транспорт үтемлелеген тәэмин итүгә юнәлдерелгән.

Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге муниципаль программага 1 нче таблицада китерелде (кушымтада бирелә).

4 БҮЛЕК. ПРОГРАММАЛАР НИГЕЗЛӘРЕ

Муниципаль программа чараларын гамәлгә ашыру муниципаль районның жирле бюджеты акчалары исәбеннән, шул исәптән жирле бюджетка түләүләр исәбеннән гамәлгә ашырыла.

Финанслау күләме, барлыгы - 69 070,8 мең сум.

5 БҮЛЕК. МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУНЫҢ КӨТЕЛГӘН СОҢҒЫ НӘТИҖӘЛӘРЕ

Муниципаль программаны гамәлгә ашыру чорында муниципаль берәмлекнең торак пунктларында юлларга, урам тротуарларына асфальт

түшөлөчөк, шулай ук юл билгеләре, ясалма тигезсезлекләр урнаштыру урнаштырылачак.

Әлеге нәтижеләргә ирешү халыкның транспорт хезмәтләреннән файдалану мөмкинлегенә нигезендә хәрәкәтләнү буенча үсә баручы ихтыяжларын канәгатьләндерүне аңлата, ул халыкның тормыш сыйфатын һәм икътисадның үсеш дәрәжәсен билгели торган мөһим параметрлар исәбенә керә.